

MAGYARTANÁRI ZÁRÓVIZSGATÉTELEK

Tartalomjegyzék

OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉS – MAGYARTANÁR SZAK	2
Osztatlan képzés – magyartanár szak (2022 előtt felvetteknek)	3
<i>Szakmai záróvizsgatételek</i>	3
<i>Szaktudományi záróvizsgatételek</i>	7
RÖVID CIKLUSÚ MAGYARTANÁRI KÉPZÉSEK	11
2 félév – Magyar nyelv és irodalom szakos szaktanár	11
<i>Szakmai záróvizsgatételek</i>	11
<i>Szaktudományi záróvizsgatételek</i>	15
2 félév - Nem tanári mesterszakot követő egyszakos tanári mesterképzés / Diszciplináris mesterképzéssel párhuzamos tanárképzés	17
<i>Szaktudományi záróvizsgatételek</i>	17
3 félév – Tanári/pedagógus szakképzettség birtokában	21
<i>Szakmai záróvizsgatételek</i>	21
<i>Szaktudományi záróvizsgatételek</i>	23

OSZTATLAN TANÁRKÉPZÉS – MAGYARTANÁR SZAK

Osztatlan képzés – magyartanár szak (2022 előtt felvetteknek)

Szakmai záróvizsgatételek

1.A NYELVÉSZET (7 tétel)

1. A magyar szóalakok hangtani és alaktani jellemzői

Szakirodalom:

- Kenesei István 2006: Mi a szó? In: Kiefer Ferenc szerk. *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 80–88.
- Kiefer Ferenc 2006: Alaktan. In: Kiefer Ferenc szerk. *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 54–79.
- Siptár Péter 2006: Hangtan. In: Kiefer Ferenc szerk. *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 28–53.

2. A mondat megközelítései, nézetek az alany és az állítmány viszonyáról, a szinteződés és a tömbösödés az egyszerű és az összetett mondatban

Szakirodalom:

- Deme László 1966: Szinteződés és tömbösödés az egyszerű mondatban, *Magyar Nyelvőr* 90, 275–287.
- Kugler Nóra 2000: A mondat tárgy, a mondat fogalma. In: Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 369–372.
- Laczkó Krisztina 2001: Az alany és az állítmány viszonyáról: hozzárendelés vagy alárendelés?, *Magyar Nyelvőr* 2001/4, 407–418.; <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1254/125402.htm>
- az Egyszerű és összetett mondat előadás anyaga

3. A szöveg megközelítései, a szövegség kritériumai, a szövegösszetartó erők

Szakirodalom:

- Robert de Beaugrande – Wolfgang Dressler 2000: *Bevezetés a szövegnyelvészetbe*, Corvina, Budapest, 19–36.
- Szikszainé Nagy Irma 1999: *Leíró magyar szövegtan*, Osiris, Budapest, 38–73.

4. Nyelvhasználat és kommunikáció

Szakirodalom:

- Pléh Csaba, Terestyéni Tamás 1997: Jelentés és használat: a kommunikáció kutatása a szemantika és a pragmatika határán. In: Pléh Csaba, Terestyéni Tamás, Síklaki István (szerk.): *Nyelv – Kommunikáció – Cselekvés*, Osiris, Budapest, 7–22.
- H. Paul Grice 1997: A társalgás logikája. In: Pléh Csaba, Terestyéni Tamás, Síklaki István (szerk.): *Nyelv – Kommunikáció – Cselekvés*, Osiris, Budapest, 213–227.
- Németh T. Enikő: Nyelvhasználat, nyelvtan és pragmatika. *Magyar Nyelv* 109:(2) (2013) 184–191. http://www.c3.hu/~magyarnyelv/13-2/nemet_t_132.pdf

5. Magyar nyelvváltozatok

Szakirodalom:

- Kiss Jenő 2006: Nyelvjárások, regionális nyelvváltozatok. In: Kiefer Ferenc (főszerk.): *Magyar nyelv* (Akadémiai Kézikönyvek sorozat), Akadémiai Kiadó, Budapest, 517–548.
- Szilágyi N. Sándor 2008: A magyar nyelv a Magyarországgal szomszédos országokban. In: Fedinec Csilla (szerk.): *Értékek, dimenziók a magyarságkutatásban*, Magyar Tudományos

Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest, 105–17. Weben: http://mta.hu/data/dokumentumok/magyar_tudomanyosság_kulfoldon/Ertekekdimenziok.pdf

- Sándor Klára 2016: Nyelvek és nyelvváltozatok. In Sándor Klára: *Nyelv és társadalom*, Krónika Nova, Budapest, 43–64.

6. A magyar nyelv finnugor rokonsága (A nyelvrokonság ismérvei, a magyar mint uráli nyelv, az uráli nyelvcsalád)

Szakirodalom:

- Sipőcz Katalin 2006: A magyar mint uráli nyelv. In: Kiefer Ferenc (szerk.): *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 288–315.
- Csepregi Márta (szerk.) 1998 vagy 2001: *Finnugor kalauz*. Panoráma, Győr. 9–27.
- Kozmács István: Finnugor nyelvrokonság egykor és most. In: Szécsényi Tibor – Szeverényi Sándor (szerk.). *Érdekes nyelvészet*. Szeged, JATE Press 2015. 37–47.

7. A magyar nyelv változásai az egyes nyelvi szinteken (konkrét nyelvi példákkal szemlélítve)

Szakirodalom:

- É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila: *Kis magyar nyelvtörténet*. PPKÉ, 2013, 18–69. és 127–137.; <http://mek.oszk.hu/15000/15090/15090.pdf>

1.B IRODALOM (8 tétel)

8. A régi magyar költészet két forradalma (Balassi és Zrínyi)

Szakirodalom:

- ÁCS Pál, „A magyar irodalmi nyelv két elmélete: az erasmista és a Balassi-követő”, *Irodalomtörténeti Közlemények* 86, 4. sz. (1982): 391–403. Link: https://epa.oszk.hu/00000/00001/00328/pdf/itk_EPA00001_1982_04_391-403.pdf
- HORVÁTH IVÁN, *Balassi költészete történeti poétikai megközelítésben* (Budapest: Akadémiai Kiadó, 2004). Link: <https://www.szaktars.hu/akademiai/view/horvath-ivan-balassi-kolteszete-torteneti-poetikai-megkozelitesben-2004/?pg=0&layout=s>
- KOVÁCS SÁNDOR IVÁN, *A lírikus Zrínyi* (Budapest: Szépirodalmi Könyvkiadó, 1985).
- BENE SÁNDOR, *A harmadik szirén: Zrínyi Miklós költészete*, Osiris Irodalomtörténet: Monográfiák (Budapest: Osiris Kiadó–Gondolat Kiadó, 2021), 173–214, 379–400, 561–578.

9. Az elbeszélő formák alakulása a 19. században (Petőfi Sándor: *János vitéz* vagy Arany János: *Toldi*; Jókai Mór: *A tengerszemű hölgy*; *A huszti beteglátogatók* vagy *Az én galambom nem vált porrá*; Mikszáth Kálmán: *Szent Péter esernyője*; *Bede Anna tartozása* vagy *A bűgyi csoda*)

Szakirodalom:

- SZILÁGYI MÁRTON: *Tündér, álom, halál: János vitéz = A magyar romantika ikercsillagai: Jókai Mór és Petőfi Sándor*, Bp., Osiris, 2021, 25–37.
- MARGÓCSY ISTVÁN: *Kalandorok és szirének: Jókai Mór jellemábrázolásáról*, 2000, 2013/4, 50–64. <http://ketezer.hu/2013/10/kalandorok-es-szirenek/>
- T. SZABÓ LEVENTE: *Mikszáth, a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, L'Harmattan, Bp., 2006, 199–221.
- A Klasszikus magyar irodalom előadás anyaga

10. Dramaturgia és karakteralkotás a tragédiában és a drámai költeményben (Katona József: *Bánk bán*; Vörösmarty Mihály: *Csongor és Tünde*; Madách Imre: *Az ember tragédiája*)

Szakirodalom:

- SZILÁGYI Márton: *A gyilkos szabad: Katona József: Bánk bán*, Forrás, 2016/11, 17–26.
<http://www.forrasfolyoirat.hu/1611/szilagyi.pdf>
- ZENTAI Mária: *Álmok hármass útján = A magyar irodalom története 1800-tól 1900-ig*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András, Gondolat, Bp., 2007, 169–183.
- S. VARGA Pál, *Történelem és irónia = A magyar irodalom története 1800-tól 1900-ig*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András, Gondolat, Bp., 2007, 461–480.
- A Klasszikus magyar irodalom előadás anyaga

11. Változatok a regényre a huszadik századi magyar irodalomban: Móricz Zsigmond *Úri muri*, Kosztolányi Dezső *Édes Anna*, Kertész Imre *Sorstalanság*, Szabó Magda *Az ajtó*

Szakirodalom:

- BENYOVSZKY Krisztián, *Madarak és nimfák. Metaforikus történetképzés az Úri muriban* = B. K., *Fosztogatás, Móricz-elemzések*, Pozsony, Kalligram, 2010, 66-89.
- MIZSER Attila, „*a zár meg se moccan*” *Kommunikációs aktusok, stratégiák Szabó Magda Az ajtó című regényében = Kitáruló ajtók. Tanulmányok Szabó Magda műveiről*, szerk. KÖRÖMI Gabriella, KUSPER Judit, Eger, Líceum Kiadó, 2018, 73-80.
- SZEGEDY-MASZÁK Mihály, *Kosztolányi Dezső*, Pozsony, Kalligram, 2010, 285-317.
- SZIRÁK Péter, *Kertész Imre*, Kalligram, Tegnap és Ma, 2003
- A Modern és kortárs magyar irodalom előadás anyaga

12. Líra, kultusz, pályakép: Ady Endre és József Attila

Szakirodalom:

- KOSZTOLÁNYI Dezső, *Az írástudatlanok árulása. Különvélemény Ady Endréről* = K. D., *Egy ég alatt*, Budapest, Szépirodalmi, 1977, 220-239.
- MEKIS D. János, *Ady-kultusz és Ady-hatás*, <http://www.arkadiafolyoirat.hu/index.php/7-az-irodalmi-kultuszrol/150-ady-kultusz-es-ady-hatas>
- VERES András, *Kosztolányi Ady-komplexuma. Filológiai regény*, Budapest, Balassi, 2012
- TVERDOTA György, *A komor föltámadás titka. A József Attila-kultusz születése*, Pannonica, 1998

13. A modern líra változatai a szimbolizmustól az avantgárdig (Baudelaire, Benn, Apollinaire)

Szakirodalom:

- BENJAMIN, Walter. „*Motívumok Baudelaire költészetében.*” In *Kommentár és prófécia*, szerk. ZOLTAI Dénes. Budapest: Gondolat, 1969. 216–228.
- KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, „*Poétika és poetológia. (Gottfried Benn).*” In *Hang és szöveg. Költészettörténeti kérdések a lírai modernségben*, szerk. BEDNANICS Gábor, BENGI László, KULCSÁR SZABÓ Ernő, SZEGEDY-MASZÁK Mihály. Budapest: Osiris, 2003. 439–509.
- SZ. MOLNÁR Szilvia. „*A képvers-értés története: a történeti avantgárd.*” *Iskolakultúra* 12, 11. sz. (2002): 46–60.

14. A klasszikus regény válsága és az erre adott válaszok: későmodern, posztmodern regény. (Franz Kafka: *A per*, M. A. Bulgakov: *A Mester és Margarita*, G. García-Márquez: *Száz év magány*)

Szakirodalom:

- Gilles DELEUZE és Félix GUATTARI. *Kafka, a kisebbségi irodalomért*. Ford. Karácsonyi Judit. Budapest: Quadmon, 2009.

- SZILÁRD Léna, KALINA Katalin és MAKAI Bettina. „Mihail Bulgakov: *A Mester és Margarita*.” In *Huszonöt fontos orosz regény*, szerk. HETÉNYI Zsuzsa. Budapest: Maecena – Lord, 1996. 278–289.
- FRIED István. „A családnyi emberiség regénye (Gabriel García Marquez: *Száz év magány*).” In FRIED István, *Tíz híres regény*. Budapest: Gondolat, 1989. 253–277.

15. Az irodalom fogalma, fikció, funkció, nyelv

Szakirodalom:

- Jonathan CULLER, *Mi az, hogy irodalom, és számít ez egyáltalán = Uő., Irodalomelmélet, nagyon rövid bevezetés*, ford. FÜZI Péter, PIKÓ András, Tempevölgy, Balatonfüred, 2022, 29-55. https://epa.oszk.hu/03000/03099/00045/pdf/EPA03099_tempevolgy_2020_1_057-072.pdf

Szaktanulmányi záróvizsgatételek

2.A ANYANYELVTANÍTÁS – módszertani tételek (7 tétel)

1. Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás célja, feladatai a közoktatás alapszabályainak (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek, kerettantervek) tükrében

Szaktanulmányi:

- Kálmán László – Molnár Cecília 2009: *A nyelvi nevelés módszertana*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft. <https://docplayer.hu/7060513-Kalman-laszlo-molnar-cecilia-a-nyelvi-neveles.html> 5–71.
- Antalné Szabó Ágnes 2003: *Az anyanyelvi nevelés új stratégiái*. *Magyar Nyelvőr* 127, 407–427. www.c3.hu/~nyelvor/period/1274/127405.pdf
- Kerettantervek (KTT) https://www.oktatas.hu/koznevelés/kerettantervek/2020_nat (A magyar nyelvre vonatkozó részek, 5–8. és 9–12. évfolyam)
- Nemzeti alaptanterv (NAT) 2020: 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet *A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról*
<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes> (A magyar nyelvre vonatkozó részek)

2. Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése (Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás kapcsolata (az anyanyelvi kompetencia fogalmának értelmezése, kompetenciaterületek; nyelvi kompetencia és a nyelvi pragmatikai kompetencia)

Szaktanulmányi:

- Banczerowski, Janusz 1995: A nyelvi kompetenciáról. In: Gósy Mária (szerk.): *Beszédkutatás '95*. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 93–104.
- Raátz Judit 2015: A kommunikációs kompetencia területei és fejlesztési lehetőségei az anyanyelvi nevelésben Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 71–93.

3. A grammatika tanítása (nyelvelméletek, tudományosság), a funkcionális grammatika szerepe az anyanyelvi nevelésben

Szaktanulmányi:

- Pléh Csaba 2014: A mondatmegértés folyamata. In: Pléh Csaba – Lukács Ágnes (szerk.): *Pszicholingvisztika*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 251–338.
- Kugler Nóra 2015: A grammatika tanítása – kognitív nyelvészeti alapokon Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest, 145–160.
http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf

4. A szövegtantól a hangtanig (a nyelvről szóló ismeretek és a nyelvhasználati tudás összekapcsolása az anyanyelvi nevelésben)

Szaktanulmányi:

- Laczkó Krisztina 2010: Adalékok a szövegtan tanításához. *Anyanyelv-pedagógia*, 2010/4. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=285>
- Zsigriné Sejtes Györgyi 2013: A szövegtantól a hangtanig. In Szöllősy Éva; Prax Levente; Hoss, Alexandra (szerk.), Pécsi Tudományegyetem Nyelvtudományi Doktori Iskola, Pécs,

333–339. <https://btk.pte.hu/hu/nyelvtud/talalkozasok-az-anyanyelvi-nevelesben-konferenciasorozat>

- Nemesi Attila László 2015: Mit és hogyan tanítsunk pragmatikából a 9–12. évfolyamon? Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 129–144.

5. Az átalakuló tanítási-tanulási folyamat a magyarnyelv-órán (Konstruktív tanulási környezet, helyszínváltás, munkaformák, módszerek, kooperatív tanulás, projekttanulás; a számítógéppel támogatott oktatás)

Szakirodalom:

- Gordon Győri János 2009: *Magyartanítás a gyakorlatban*. <https://ofi.oh.gov.hu/magyartanitas-gyakorlatban>
- Pethőné Nagy Csilla 2005: *Módszertani kézikönyv*, Korona Kiadó. 19–49., 62–78. old.
- Nagy-Varga Zsolt 2015: A szófajok tanítása interaktív tábla használatával. *Anyanyelv-pedagógia* 2015/2. <http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=570>

6. Az anyanyelvi tudás ellenőrzése, mérése, értékelése (különös tekintettel a szövegértés, szövegalkotás területére)

Szakirodalom:

- Horváth Zsuzsanna 2015: Újraolvasva – a magyar nyelv és irodalom érettségi vizsga tanulságai Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 46–68.
- Ostorics László, Szalay Balázs, Szepesi Ildikó, Vadász Csaba 2016: PISA összefoglaló jelentés Oktatási Hivatal, Budapest. https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/pisa/PISA2015_osszefoglalo_jelentes.pdf

7. A különleges bánásmódot igénylő tanulókkal való foglalkozás a magyarnyelv-órán (A differenciálás lehetőségei a magyar nyelv tanításában)

Szakirodalom:

- Kopp Erika, Ollé János, Zágon Bertalanné, 2008: Tanórai differenciálás. *Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság*. 11–91. https://tanionline.hu/uploads/575/tanorai_differencialas.pdf
- Dr. Balogh László 2015: A tehetséggondozás elvi alapjai és gyakorlati aspektusai. http://www.mateh.hu/tehetsegkonyvtar/Dr_Balogh_tanulmanyok/A_tehetseggondozas_elvi_alapjai_es_gyakorlati_aspektusai.pdf

2.B IRODALOMTANÍTÁS – módszertani tételek (8 tétel)

1. Az irodalmi nevelés és az anyanyelvtanítás célja, feladatai a közoktatás alapidokumentumainak (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek) tükrében, valamint az érettségi vizsgaleírása és követelményei közép- és emelt szinten

Szakirodalom:

- 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet *A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról* szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megttekintes>

- *A 2020-as NAT-hoz illeszkedő tartalmi szabályozók*; kerettanterv a magyar nyelv és irodalom tárgyhoz (irodalomra vonatkozó részek, 5–8. és 9–12. évfolyam)
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat
- Közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményei (*2020-as Nat-ra épülő vizsgakövetelmények*)
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakövetelmények2024/magy_nyelv_es_irod_2024_e.pdf

2. A tanórai műelemzés lehetőségei, irodalomelméleti és módszertani sajátosságai; értelmezés és elemzés különbségei; az irodalomóra típusai és tervezési sajátosságai

Szakirodalom:

- H. TÓTH István: *Hangsúlyos felelősségünk: a műelemzés tanítása*. Magyartanítás. 2010/3. 2-7. <http://trezorkiado.freeweb.hu/Magyartanitas2010-3.pdf>
- KAMARÁS István: *Az irodalmi mű befogadása*. Pannon Egyetem BTK Antropológiai és Etika Tanszék – Gondolat Kiadó, Bp. 2007.
<https://mek.oszk.hu/09000/09063/09063.pdf>
- FÜZFÁ Balázs: *Élményközpontú irodalomtanítás. Kreativitás, produktivitás, kultúrakezelés a digitális korban*. Savaria University Press. Szombathely. 2016
<https://mek.oszk.hu/16400/16457/16457.pdf>
- BERNÁTH Árpád et al.: *Irodalom, irodalomtudomány, irodalmi szövegelemzés*. Bölcsész Konzorcium, Bp., 144–199.
<https://mek.oszk.hu/05400/05477/05477.pdf>

3. Az epikus alkotások tanításának főbb szempontjai; a szövegértés és a szövegalkotás fejlesztése

Szakirodalom:

- NÉMETH Dorottya: *Az irodalmi művek elemzésének és értelmezésének lehetséges szempontjai*. 2012. (2.sz.) 178–182.
http://www.irodalomismeret.hu/files/2012_2/nemeth_dorottya.pdf
- ALABÁN Ferenc: *Az irodalomértés táguló területei (1)*. In.: Irodalmi Szemle, 2007/6. 54–62.
- ALABÁN Ferenc: *Az irodalomértés táguló területei (2)*. In.: Irodalmi Szemle, 2007/9. 66–73.

4. A lírai alkotások tanításának főbb szempontjai; a műfaji, verstani, stilisztikai-retorikai ismeretek átadását segítő módszerek

Szakirodalom:

- FENYŐ D. György: *Útikalauz a vershez*, Budapest, Pagony, 2021
- SZÉLES Klára: Kísérlet egy műelemzés-modell felállítására. *Filológiai Közlöny* (18. évf.) 1972. 1-2. sz. 130–146.
- SZÉLES Klára: Újabb kísérlet egy műelemzés-modell felállítására. *Literatura*, (11. évf.) 1984. 3. sz. 294–327. http://real-j.mtak.hu/1443/1/LITERATURA_1984.pdf
- *Magyartanítás* 1997/3. Verselemzések különböző módszerekkel. 1–24.

5. A drámai alkotások tanításának főbb szempontjai; a drámapedagógiai irányzatai, tanórai és tanórán kívüli hasznosíthatóságuk

Szakirodalom:

- SIRATÓ Ildikó: *Színház és nyelv*. In.: Napút, 2009. 11. évf. 3. szám
- H. TÓTH István – VASVÁRI Zoltán: *Olvasmányok a dráma és a színház történetéből*. Bp. 2006.
- GABNAI Katalin: *A drámapedagógia hazai honosodása és jelene*. In.: Iskolakultúra, 2005/1. 110–118.

- CSOBÁNKA Zsuzsa Emese: *A "kortárs szemléletű" irodalomtanítás*. In.: Alföld, 2006/11. 71–81.

6. Az online tér nyújtotta lehetőségek az oktatásban. A digitális oktatás módszertani sajátosságai, platformjai, eszköztára. Intermedialitás és interdiszciplinaritás az irodalomórán.

Szakirodalom:

- BAKA L. Patrik: *A szlovákiai magyar irodalomtanítás legújabb perspektívái*. In.: Iskolakultúra, 2016/1. 103–114.
- KÁRPÁTI Andrea: *Az informatikai kompetenciától a digitális pedagógiáig, a nemzetközi kutatások tükrében*
http://www.kre.hu/ebook/dmdocuments/oktatasi_segedanyag/chap_2.html
- MOLNÁR Gyöngyvér – TURCSÁNYI-SZABÓ Márta – KÁRPÁTI Andrea: *Digitális forradalom az oktatásban – perspektívák és dilemmák*. Magyar Tudomány. 2020/01
https://mersz.hu/dokumentum/matud_727
- RACSKO Réka: *Digitális átállás az oktatásban*. In.: Iskolakultúra. Veszprém. 2017.
http://misc.bibl.u-szeged.hu/46196/1/iskolakultura_konyvek_052.pdf
- *Digitális oktatási cselekvési terv (2021–2027)* https://ec.europa.eu/education/education-in-the-eu/digital-education-action-plan_hu

7. Felzárkóztatás (SNI, BTMN, diszfunkciók, ADHD) és tehetséggondozás irodalomórán (versenyztetés, költővé nevelés)

Szakirodalom:

- DÁVID Mária: *Speciális igényű hallgatók/tanulók a felsőoktatásban és a felnőttképzésben*. Eger, 2015. http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/03_david_04_15/index.html
- POLONKAI Mária: *Pedagógusszerepek a tehetséggondozásban*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. 2015.
https://tehetseg.hu/sites/default/files/konyvek/geniusz_40_net.pdf
- FUSZEK Csilla – ARATÓ Ferenc – BALOGH László – BODNÁR Gabriella – GYARMATHY Éva – PÉTER-SZARKA Szilvia – VASS Vilmos: *Ez is tehetséggondozás!* In.: Iskolakultúra, 2014/1. 100–120.
- *Az elmúlt húsz évben a felzárkóztatás terén megvalósult hazai tevékenységek elemzése*. OFI. 2015. <https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/felzarkoztatasi-final.pdf>

8. A kötelező olvasmányok és memoriterek jellemzői, problematikusságuk, az „olvasóvá nevelés” módszerei; a számonkérés és az értékelés módozatai

Szakirodalom:

- CSOBÁNKA Zsuzsa Emese: *A „kortárs szemléletű” irodalomtanítás*. Alföld. Irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat 67. 2016/11, 71–81.
- GONDA Zsuzsa: *Digitális szövegek olvasására jellemző stratégiák és mintázatok*. Magyar Nyelvőr – 138. évfolyam – 2014/4, 439–450.
- NAGY Attila: *Az olvasás mint kiváltság?: Adatok és töprengés A Nagy Könyv akció ürügyén*. Magyar Tudomány – A MTA folyóirata. 2006/9, 1113–1119.
- BRASSÓI Sándor: *A fejlesztő értékelés: az iskolai tanulás minőségének javítása*. Új Pedagógiai Szemle. 2005/7–8. <https://folyoiratok.oh.gov.hu/uj-pedagogiai-szemle/a-fejlesztzo-ertekeles-az-iskolai-tanulas-minosegenek-javitasa>

Az irodalomtanítással kapcsolatos tételekhez továbbá szabadon használhatóak az alábbi szakirodalom vonatkozó fejezetei: FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana 1–2.: Éthosz és praktikák*, Bp., Tea Kiadó, 2022.

2 félév – Magyar nyelv és irodalom szakos szaktanár

Szakmai záróvizsgatételek

1.A NYELVTUDOMÁNY

1. A szöveg fogalma, a szövegség kritériumai és a szövegösszetartó erők (lineáris kohézió, globális kohézió)

- Robert de Beaugrande – Wolfgang Dressler 2000: *Bevezetés a szövegnyelvészetbe*, Corvina, Budapest, 19–36.
- Szikszainé Nagy Irma 1999: *Leíró magyar szövegtan*, Osiris, Budapest, 38–73.

2. A hangelemek stilisztikája: hangszimbolika, alliteráció, hangalakzatok

- Fónagy Iván 1989: *A költői nyelv hangtanából*, Akadémiai Kiadó, Budapest
- Lőrincz Julianna – V. Raisz Rózsa 2008: Hangszimbolika, In: Szathmári István főszerk., *Alakzatlexikon, A retorikai és stilisztikai alakzatok kézikönyve*, Tinta Könyvkiadó, Budapest, 260–263.
- Mózesné Kabán Annamária – Mózes Huba 2008: Alliteráció, In: Szathmári István főszerk., *Alakzatlexikon, A retorikai és stilisztikai alakzatok kézikönyve*, Tinta Könyvkiadó, Budapest, 71–74.
- Schirm Anita 2020: *Hangzatosak-e a hangalakzatok?* <https://youtu.be/PePrPjW483w> ; *Hangzatosak-e a hangalakzatok? 2. rész* <https://youtu.be/H7j8D1GwaZA>

3. A szóképek rendszere: a metafora és a metonímia, valamint a belőlük származó trópusok, azaz a megszemélyesítés, az allegória, a szimbólum, a szinesztézia és a szinekdoché

- Az egyes szóképekhez lásd a vonatkozó szócikkeket az alábbi kötetből: Szathmári István főszerk. *Alakzatlexikon, A retorikai és stilisztikai alakzatok kézikönyve*, Tinta Könyvkiadó, Budapest
- Schirm Anita 2022: *Manipulatív szóképek* https://www.youtube.com/watch?v=v_dy_1TtpP0

4. A nyelvi változó fogalma a szociolingvisztikában. A nyelvi változó típusai, csoportosítási lehetőségei a nyelvi rendszer szintjei, az elkülöníthetőség és megszámlálhatóság szempontjából.

- Kiss Jenő 1995: *Társadalom és nyelvhasználat*. Szociolingvisztikai alapfogalmak. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- Peter Trudgill 1997: *Bevezetés a nyelv és társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó, Szeged.
- Sándor Klára: 2014 *Határtalan nyelv*, SZAK Kiadó, Bicske, 3. fejezet: Start a negyedikről, 66–78.

5. A független változó fogalma a szociolingvisztikában. A leggyakrabban vizsgált független változók (nem, életkor, iskolázottság, lakóhely) szerepe a nyelvi változatosság fenntartásában.

- Kiss Jenő 1995: *Társadalom és nyelvhasználat*. Szociolingvisztikai alapfogalmak. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

- Peter Trudgill 1997: *Bevezetés a nyelv és társadalom tanulmányozásába*. JGYTF Kiadó, Szeged.

6. A nyelvelsajátítás gyermekközpontú modellje és a nyelvi hátrány

- Réger Zita 2002: Nyelvi fejlődés, társas környezet, kultúra: a nyelvi szocializáció útjai. In: uő: *Utak a nyelvhez – nyelvi szocializáció, nyelvi hátrány*, Soros Alapítvány és MTA Nyelvtudományi Intézet, Budapest, <http://www.mek.oszk.hu/04000/04046/04046.pdf>
- Bartha Csilla 2002: Nyelvi hátrány és iskola. *Iskolakultúra* 12, 84–93. <https://www.iskolakultura.hu/index.php/iskolakultura/article/view/19670/19460>

7. A kommunikáció fogalma, alaptételei, a tanári kommunikáció és a nyelvi tudatosság fejlesztése.

- Beregszászi Anikó 2012: *A lehetetlent lehetni. Tantárgy-pedagógiai útmutató és feladatgyűjtemény az anyanyelv oktatásához a kárpátaljai magyar iskolák 5-9. osztályában* - Segédkönyvek a nyelvészet tanulmányozásához 141. Tinta, Budapest, 35–50.
- Fercsik Erzsébet – Raátz Judit 2018: *Kommunikáció és nyelvhasználat*. Műszaki Kiadó, Budapest, 5–34. <https://edit.elte.hu/xmlui/handle/10831/46997>
- Lőrincz Gábor – Istók Béla – Baka L. Patrik 2022. Nyelvi diszkrimináció vagy nyelvi tolerancia? A BBB-módszer alkalmazásának lehetőségei a (kisebbségi) pedagógiai gyakorlatban. *Civil Szemle* 19/2. 61–80. https://www.academia.edu/94725982/L%C5%91rincz_G%C3%A1bor_Ist%C3%B3k_B%C3%A9la_Baka_L_Patrik_2022_Nyelvi_diszkrimin%C3%A1ci%C3%B3_vagy_nyelvi_tolerancia_A_BBB_m%C3%B3dszer_alkalmaz%C3%A1s%C3%A1nak_lehet%C5%91s%C3%A9gei_a_kisebbs%C3%A9gi_pedag%C3%B3giai_gyakorlatban_Civil_Szemle_19_%C3%A9vf_2_sz_61_80

8. Klasszikus retorika és a mai élőbeszéd kérdésköre. A nyilvános megszólalás.

- L. Aczél Petra 2004: *Retorika. A szóból épült gondolat*, Krónika Nova, Budapest, 9–24.
- Aczél Petra 2016: A retorika tanítása. *Anyanyelv-pedagógia*, 2016/2. <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=622>
- Fischer Sándor 1981: *Retorika*. Budapest, Kossuth Könyvkiadó, 25–65.

1.B IRODALOMTUDOMÁNY

9. Balassi Bálint szerelmi költészete

- KISS Farkas Gábor, *Balassi Bálint és az udvari irodalom = Magyar irodalom*, szerk., GINTLI Tibor, Bp., Akadémiai, 2010 (Akadémiai kézikönyvek), 157–172.
- SZENTMÁRTONI SZABÓ Géza, *Balassi Bálint poézisáról = Balassi Bálint és kora*, Bp., Balassi, 2004, 43–64. <https://www.szaktars.hu/balassi/view/csorsz-rumen-istvan-et-al-szerk-balassi-balint-es-kora-2004/?pg=44&layout=s&query=szerkesztette>

10. A *Syrena*-kötet előszavának szerzői önpozicionálása és a *Szigeti veszedelem* szerkezeti-poétikai problémái

- BENE Sándor, *A harmadik szirén: Zrínyi Miklós költészete*, Bp., Osiris–Gondolat, 2021 (Osiris Irodalomtörténet: Monográfiák), 173–254.
- SZÖRÉNYI László, *A szerkesztett verskötet mint a szerző ifjúkori önarcképe = A magyar irodalom történetei: A kezdetektől 1800-ig*, szerk. JANKOVITS László, ORLOVSZKY Géza, Bp., Gondolat, 2007, 467–486. <https://www.szaktars.hu/gondolat/view/szegedy-maszak-mihaly-foszerk-a-magyar-irodalom-tortenetei-i-kotet-a-kezdetektol-1800-ig-2008/?query=szerkesztett+%C3%B6narck%C3%A9p+zr%C3%ADnyi&pg=469&layout=s>

11. **A novella a 19. századi magyar irodalomban (A műfaj 19. századi története, poétikai, szerkezeti sajátosságai, ezek bemutatása Jókai Mór a *Husztli beteglátogatók*, *A debreceni kastély*, Mikszáth Kálmán *Bede Anna tartozása*, *Timár Zsófi özvegysége* című elbeszélésein keresztül)**
- HANSÁGI Ágnes, *Műfajok a 19. században: 1. A novella, egyetemi jegyzet*, Tempevölgy, SZTE BTK Magyar Irodalmi Tanszék, Balatonfüre–Szeged, 2020, 17–113.
 - T. SZABÓ Levente, *Mikszáth., a kételkedő modern: Történelmi és társadalmi reprezentációk Mikszáth Kálmán prózapoétikájában*, Budapest: L'Harmattan, Magyar Irodalomtörténeti Társaság, 2007, 13–31.
12. **Az ember tragédiája műfaja és eszmetörténeti háttere**
- S. VARGA Pál: *Történelem és ironia = A magyar irodalom történetei 1800-tól 1900-ig*, szerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András, Budapest: Gondolat, 2007, 461–480.
 - Irodalmi Magazin, 2020/4. (*Az ember tragédiája* tematikus szám)
13. **Hagyomány és újítás a modern és a kortárs magyar irodalomban: 1. A lírai nyelv változatai (szabadon választott szerzők és művek alapján); 2. Az epikai kultúra módosulásai (szabadon választott szerzők és művek alapján); 3. A drámai irodalom alakulása (szabadon választott szerzők és művek alapján)**
- KABDEBŐ Lóránt, KULCSÁR SZABÓ Ernő (szerk.): „*DE NEM FELELNEK, ÚGY FELELNEK*” (*A magyar líra a húszas–harmincas évek fordulóján*), Pécs, Janus Pannonius Egyetemi Kiadó, 1992 Letölthető: <https://mek.oszk.hu/05800/05846/pdf/index.html>
 - KABDEBŐ Lóránt, KULCSÁR SZABÓ Ernő (szerk.): *Szintézis nélküli évek (Nyelv, elbeszélés és világkép a harmincas évek epikájában)*, Pécs, Janus Pannonius Egyetemi Kiadó, 1993 <https://mek.oszk.hu/05800/05838/>
 - KULCSÁR SZABÓ Ernő: *A magyar irodalom története 1945–1991*, Budapest, Argumentum Kiadó, 1993
 - SZEGEDY-MASZÁK Mihály, VERES András (szerk.): *A magyar irodalom történetei 1920-tól napjainkig*, Budapest, Gondolat, 2007. <https://www.scribd.com/document/372454927/2011-0001-542-05-A-magyar-irodalom-tortenetei-3>
 - PÉCSI Görgyi, FALUS Márton (szerk.): *Magyar irodalmi művek 1956 – 2016*, Budapest, MMA Kiadó, 2016.
14. **Nemzeti kisebbség és diaszpóra: tendenciák és törekvések a határon túli magyar irodalomban (a térség és az alkotó szabadon választható)**
- GÖRÖMBEI András (szerk.): *Nemzetiségi magyar irodalmak az ezredvégen*, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 2000.
 - GÖRÖMBEI András: *Kisebbségi magyar irodalmak, 1945–2000*; 3. bővített kiadás, Debrecen, Kossuth Egyetemi Kiadó, 2001.
 - BALÁZS Imre József (szerk.): *Kortárs magyar kisebbségi irodalmak*, Kolozsvár, Egyetemi Műhely Kiadó – Bolyai Társaság, 2013. <https://mek.oszk.hu/16100/16104/16104.pdf>
15. **A modern líra változatai a szimbolizmustól az avantgárdig (Baudelaire, Benn, Apollinaire)**
Szakirodalom:
- BENJAMIN, Walter. „*Motívumok Baudelaire költészetében.*” In *Kommentár és prófécia*, szerk. ZOLTAI Dénes. Budapest: Gondolat, 1969. 216–228.

- KULCSÁR-SZABÓ Zoltán, „Poétika és poetológia. (Gottfried Benn).” In *Hang és szöveg. Költészettörténeti kérdések a lírai modernségben*, szerk. BEDNANICS Gábor, BENGI László, KULCSÁR SZABÓ Ernő, SZEGEDY-MASZÁK Mihály. Budapest: Osiris, 2003. 439–509.
- SZ. MOLNÁR Szilvia. „A képvers-értés története: a történeti avantgárd.” *Iskolakultúra* 12, 11. sz. (2002): 46–60.

16. A modern és posztmodern dráma jellegzetességei: analitikus dráma, epikus színház és metadráma Henrik Ibsen *Nóra*, Bertold Brecht *A kaukázusi krétakőr* és Tom Stoppard *Rosencrantz és Guildenstern halott* című műve alapján

- BRUSTEIN, Robert. *A lázadás színháza I.* Ford. Földényi F. László. Budapest, Európa, 1982. 48–104.
- SZONDI, Peter. *A modern dráma elmélete.* Ford. Almási Miklós. Budapest, Osiris, 2002. 31–34, 121–126.
- FISCHER-LICHTE, Erika: *A dráma története.* Ford. Kiss Gabriella. Pécs, Jelenkor, 2001. 495–508, 629–650.
- KÉKESI KUN Árpád. *Thália árnyék(á)ban: posztmodern – dráma/színház – elmélet.* Veszprém: Veszprémi Egyetemi Kiadó, 2000. 25–31, 92–102, 140–154.

Szaktanulmányi záróvizsgatételek

1. Műelemzés a tanórán

- FENYŐ D. György, *A műelemzés* = Uő, *Az irodalomtanítás módszertana: Éthosz és praktikák I.*, Tea Kiadó, Bp., 2022, 103–265.
- NÉMETH Dorottya, *Az irodalmi művek elemzésének és értelmezésének lehetséges szempontjai*, *Irodalomismeret*, 2012/2, 178–182.
https://www.irodalomismeret.hu/files/2012_2/nemeth_dorottya.pdf
- BERNÁTH Árpád – OROSZ Magdolna – RADEK Tünde – RÁCZ Gabriella – TŐKEI Éva: *Irodalom, irodalomtudomány, irodalmi szövegelemzés*. Budapest, Bölcsész Konzorcium, 2006. (Hangsúlyosan az 1. fejezet: Tudományelméleti bevezetés: irodalom, irodalomtudomány – fogalommeghatározások)
<https://mek.oszk.hu/05400/05477/05477.pdf>
- Segédlet az irodalmi művek elemzéséhez és tanításához, szerk. Pintér Borbála – Molnár Gábor Tamás – Dánél Mónika – Osztrólczyk Sarolta – Fábíán László, Bp, ELTE BTK, 2025.
https://www.eltereader.hu/media/2025/09/Pinter-Molnar_Segedlet-irodalmi-muvek_web.pdf

2. A szövegen kívül: az életrajz, kortörténet, irodalomelméleti fogalmak és a kritikai gondolkodás tanítása

- FENYŐ D. György, *A szövegen kívül* = Uő, *Az irodalomtanítás módszertana: Éthosz és praktikák I.*, Tea Kiadó, Bp., 2022, 266–394.
- NEMODA Judit, *Kritikai gondolkodást fejlesztő magyarórák*. Anyanyelvpedagógia, 2008/3–4, <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=129>
- KISPÁL Dániel, *Az irodalomtörténet tanításának áthagyományozódása a magyar irodalom tantárgy oktatásában, pozitivisták elemek a pedagógusnézetekben = Irodalom és kanonizáció: Tanulmányok a magyartanítás módszertanairól*. Eger, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó, 2022. 11–22.
http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7327/1/11_22_Kispal.pdf

3. Munkaformák és módszerek a magyarórán

- FENYŐ D. György, *Munkaformák* = Uő, *Az irodalomtanítás módszertana: Éthosz és praktikák II.*, Tea Kiadó, Bp., 2022, 621–838.
- PETHŐNÉ NAGY Csilla, *Módszertani kézikönyv*. Korona, Bp. 2005.
https://ofi.oh.gov.hu/sites/default/files/attachments/modszertani_kezikonyv_001-372.pdf
- HERÉDI Rebeka, *Az irodalomórai élményszerzés szükségessége és a célokra gyakorolt hatásrendszere = Dulce et utile – Tanulmányok Pintér Márta Zsuzsanna 60. születésnapjára*. Eger, Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Líceum Kiadó. 2021. 83–92.
https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/7261/1/83_92_Heredi.pdf

4. A tanulás technikái (a tanóra szervezésének kérdései, valamint a jegyzetkészítés módszerei, a digitális kihívások)

- Fenyő D. György: *Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák II.*, Tea Kiadó, Bp., 2022, 839–899.
- Szűts Zoltán: *A digitális pedagógia elmélete*. Akadémiai, Bp. 2020.
<https://mersz.hu/dokumentum/m761adpe1/>
- Bencze Norbert: *A jegyzetelés támogatása az oktatásban*. Anyanyelv-pedagógia, 2019/1. (DOI: [10.21030/anyp.2019.1.2](https://doi.org/10.21030/anyp.2019.1.2)) <https://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=770>

5. Az értékelés szóbeli és írásbeli formái; az emelt szintű érettségi követelményei, felkészítés a vizsgára

- Közismereti érettségi vizsgatárgyak 2024. május-júniusi vizsgaidőszaktól érvényes vizsgakövetelményei (2020-as Nat-ra épülő vizsgakövetelmények) https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/erettsegi/vizsgakövetelmenyek2024/magy_nyelv_es_irod_2024_e.pdf
- Fenyő D. György: Az irodalomtanítás módszertana. Éthosz és praktikák II., Tea Kiadó, Bp., 2022, 900–1008.
- Szarka Katalin – Szabó L. Dávid: Az iskolai fejlesztő értékelés elmélete és módszertana. SJE TK, Komárom, 2024. <https://pf.ujs.sk/documents/books/SzK%20SzLD%20beliv.pdf>
- Csapó Benő: Tudásszintmérő tesztek. in: Falus Iván, Tóth Istvánné Környei Márta, Bábosik István, Réthy Endréné, Szabolcs Éva, Nahalka István, Csapó Benő, Mayer Miklósné Nádasi Mária (2011): Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_531_pedagogia/ch10.html

Az irodalomtanítással kapcsolatos tételekhez továbbá szabadon használhatóak az alábbi szakirodalom vonatkozó fejezetei: FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana 1–2.: Éthosz és praktikák*, Bp., Tea Kiadó, 2022.

2 félév - Nem tanári mesterszakot követő egyszakos tanári mesterképzés / Diszciplináris mesterképzéssel párhuzamos tanárképzés

Szaktudományi záróvizsgatételek

A. ANYANYELVTANÍTÁS

- 1. Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás célja, feladatai a közoktatás alapszabályainak (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek, keressztertervek) tükrében**
 - Nemzeti alaptanterv (Nat) 2020: 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról, Magyar Közlöny 2020/17, 293–314. old. (*magyar nyelv és irodalom műveltségterület*)
<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes>
 - Kerettantervek magyar nyelv és irodalom tárgyból (5–8., 9–12.), 2020: Oktatási Hivatal
https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat
 - Antalné Szabó Ágnes: Az anyanyelvi nevelés új stratégiái
www.c3.hu/~nyelvor/period/1274/127405.pdf
- 2. Az anyanyelvi kompetencia fejlesztése (Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás kapcsolata (az anyanyelvi kompetencia fogalmának értelmezése, kompetenciaterületek; nyelvi kompetencia és a nyelvi pragmatikai kompetencia)**
 - Banczerowski, Janusz 1995: A nyelvi kompetenciáról. In: Gósy Mária (szerk.): *Beszédkutatás '95*. MTA Nyelvtudományi Intézete, Budapest, 93–104.
 - Raázt Judit 2015: A kommunikációs kompetencia területei és fejlesztési lehetőségei az anyanyelvi nevelésben Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 71–93. old.
- 3. A grammatika tanítása (nyelvelméletek, tudományosság), a funkcionális grammatika szerepe az anyanyelvi nevelésben**
 - Pléh Csaba 2014: A mondatmegértés folyamata. In: Pléh Csaba – Lukács Ágnes (szerk.): *Pszicholingvisztika*. Budapest: Akadémiai Kiadó. 251–338.
 - Kugler Nóra 2015: A grammatika tanítása – kognitív nyelvészeti alapokon Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 145–160.
- 4. A szövegtantól a hangtanig (a nyelvről szóló ismeretek és a nyelvhasználati tudás összekapcsolása az anyanyelvi nevelésben)**
 - Laczkó Krisztina 2010: Adalékok a szövegtan tanításához. <http://www.anyanyelvpedagogia.hu/cikkek.php?id=285>
 - Nemesi Attila László: Mít és hogyan tanítsunk pragmatikából a 9–12. évfolyamon? Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 129–144. old.

- Zsigriné Sejtes Györgyi 2013: A szövegtantól a hangtanig, Találkozások az anyanyelvi nevelésben konferencia tanulmánykötete, Pécs, <http://nyelvtud.btk.pte.hu/hirek/111>, 333-339. old.
- 5. Az átalakuló tanítási-tanulási folyamat (Konstruktív tanulási környezet, helyszínváltás, munkaformák, módszerek, kooperatív tanulás, projekttanulás; a számítógéppel támogatott oktatás)**
- Gordon Győri János 2009: Magyartanítás a gyakorlatban. <http://regi.ofi.hu/tudastar/hidak-tantargyak-kozott/magyartanitas>
 - Pethőné Nagy Csilla 2005: Módszertani kézikönyv, Korona Kiadó.19-49., 62-78. old.
 - [Nagy-Varga Zsolt 2015: A szófajok tanítása interaktív tábla használatával.](http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=570)
<http://www.anyanyelv-pedagogia.hu/cikkek.php?id=570>
- 6. Az anyanyelvi tudás ellenőrzése, mérése, értékelése (különös tekintettel a szövegértés, szövegalkotás területére)**
- Ostorics László, Szalay Balázs, Szepesi Ildikó, Vadász Csaba 2016: PISA összefoglaló jelentés Oktatási Hivatal, Budapest
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/nemzetkozi_meresek/pisa/PISA2015_osszefoglalo_je_lentes.pdf
 - Horváth Zsuzsanna 2015: Újraolvasva – a magyar nyelv és irodalom érettségi vizsga tanulságai Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 46-68. old.
- 7. A különleges bánásmódot igénylő tanulókkal való foglalkozás a magyarórán (A differenciálás lehetőségei az anyanyelv tanításában)**
- Balogh László 2007: Elméleti kiindulási pontok tehetséggondozó programokhoz. A Nemzeti Tehetségsegítő Tanács 2007. január 5-6-ai tanácskozásához,
<http://www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/tehetsegfogalomBL.doc>
 - Ágoston György 1985: Tézisek az iskolai tehetségnevelésről. Pedagógia Szemle., 2. sz. p. 137-142.

B. IRODALOMTANÍTÁS

8. Tananyag, tankönyvek, lexikális tudás

Kötelező és szabadon választható tananyagrészek, kerettanterv, alternatív tantervek. Gondolatok a forgalomban lévő irodalomkönyvek és szöveggyűjtemények természetrajzáról.

Kell-e a lexikális tudás (művelődéstörténeti háttér, életrajz, mű-katalógus), vagy elegendő a „kreatív gondolkodás” és a *net* szabad használata?

- CSERHALMI Zsuzsa: *Tankönyv és irodalomtanítás* in: *Iskolakultúra*, 5. szám, Pécsi Tudományegyetem, Pécs 2001
- FÜZFÁ Balázs (szerk.): *Irodalomtankönyv ma*. Pont Kiadó, Budapest, 2002 (szabadon választott részletek)

9. Szövegértés, szövegértelmezés, szövegelemzés

Irodalmi szövegek megértésének, jelentés-feltárásának nehézségei. Szövegértés-szövegértelmezés-műelemzés: fogalom-elkülönítés, példákkal. Jelentésalálás és jelentésadás, a jelentéshorizont erőltetett lezárása a szövegelemzések során. Hozzon minél érzékletesebb példákat!

- ADAMIKNÉ JÁSZÓ Anna 2002. *A szövegértő olvasásról. Magyartanítás 4:* 16–22.
- MOLNÁR Gyöngyvér: *A probléma-alapú tanítás, Iskolakultúra, 2005/10.* 31–43.
- SZABÓ István 2009. *Miért szép, avagy hogyan válhatunk kompetenssé a versértelmezésben? Magyartanítás 1:* 23–26.

10. A fő motiváció: „olvasni jó” – „a szöveg öröme”

Az olvasás visszahódítása. *A szöveg öröme*; az olvasás gyönyörűsége. *Lassú olvasás*. A kötelező olvasmányok neuralgikus kérdésköre: gondolatmenetéhez illesszen példákat! A kortárs művek olvasása mint kihívás és probléma.

- CSERHALMI Zsuzsa: *Amit az irodalomtanításról tudni kellene*. Korona, Budapest, 2001
- SZÁVAI Ilona: *Az olvasás védelmében*. Pont Kiadó. Budapest, 2010.
- VARGA Richárd (2012): *A netgeneráció és az irodalomtanítás*. In: Finta Gábor – Füzfa Balázs (szerk.): *Az irodalomtanítás innovációja*. Savaria University Press, Szombathely.

11. Válg magad is íróvá! – az irodalom tantárgy speciális tartalmai: művészeti tárgy!

Az íráskészség fejlesztése. *Némi grammatikai aprómunka* – a leíró nyelvtan (és a helyesírás!) megkerülhetetlen szerepe a műértelmezésben és szövegalkotásban. Kötelesség, szabály – és szabadság arányai a magyarórán.

- ADAMIKNÉ JÁSZÓ Anna 2004. *Retorika és esszéírás. Magyartanítás 3:* 20–28.
- ANTALNÉ SZABÓ Ágnes 2000. *A fogalmazástanítás alapjai*. In *Vox humana*. Bolla Kálmán professzor hetvenedik születésnapjára. ELTE, Budapest, 35–41.
- FÜZFA Balázs: *Az élményközpontú irodalomtanítás néhány lehetősége in: Irodalomtanítás az ezredfordulón* (szerk. Sipos Lajos), Pauz-Westermann Könyvkiadó, Celldömölk, 1998.

12. Az irodalomtudomány fogalomrendszerének elsajátítása

Az irodalomelmélet fogalomrendszerébe való bevezetés mint ajánlat a műértelmezés megkönnyítésére. A könyv utóélete: újraolvasó kurzusok klasszikusainkhoz. Az irodalmi szövegek változó kontextusa.

- BÓKAY Antal: *Az irodalomtanítás irodalomtudományi modelljei in: Irodalomtanítás az ezredfordulón* (szerk. Sipos Lajos), Pauz-Westermann Könyvkiadó, Celldömölk, 1998.
- MANXHUKA Afrodita: *Aktualizált klasszikusok, avagy a legújabb populáris regényekben rejlő pedagógiai lehetőségek. Iskolakultúra, 26. évfolyam, 2016/6. szám*

13. Médiumok térközein -- intermedialitás, interdiszciplinaritás: az irodalom és a társművészetek, társ-tudományok együttműködése

Az irodalom határterületei. A tanórai szemléltetés kérdésköre: *festmények és épületek olvasása*, zenehallgatás, filmek a magyarórán.

- DR. HABIL FISCHERNÉ DÁRDAI Ágnes: *Szemponatok a tankönyvi képek ikonológiai és ikonográfiai értelmezéséhez*. In: Dr. Bábosik István (szerk.): *Az iskola korszerűfunkció*. Budapest, Okker Kiadó, 2008. 322–334.
- CSERJÉS Katalin: *Szóból megképzett látvány. „Festmények” a Tragédia (színkezdő) utasításaiban*. In uő: *Kép-olvasás. Művészeti írások*. JATEPress, Szeged, 2012. 127–139.
- CSERJÉS Katalin: *Kátránykép aranyrámában. Széljegyzetek egy Tolnai-kiállítás megnyitó rétegeihez*. In uő: *Álló csillagok. Egy gondolkodás (koncentrikus) körei*, Lectum Kiadó, Szeged, 2017, 428–445.

14. „Ideális” módszerek, változatos munkaformák a magyarórán

„Jó gyakorlatok”, eszményi (?) módszerek keresése a magyarórán. A kérdező tanár – a jó kérdés elsajátításának esélyei. Csoportmunka, kiselőadások, vetítettképes bemutatók. A ppt tanórai hasznáról és káráról.

- ORBÁN Gyöngyi: *Ígéret kertje. A dialógus poétikája felé. A dialógus poétikája felé.* Pro Philosophia, Kolozsvár, 2002
- Matthew D. LIDDL, *Tanítani a taníthatatlant; élménypedagógiai kézikönyv*, Bp., Pressley Ridge Magyarország Alapítvány, 2008

15. Felkészítés az érettségi vizsga mindkét formájára

A közép- és emelt szintű irodalom érettségi vizsga szerkezetének és követelményrendszerének különbségei. Néhány speciális tétel: regionális kultúra; az irodalom határterületei; válogatás a kortárs irodalomból.

- A Magyar Irodalomtörténeti Társaság Tanári Tagozatának állásfoglalása a magyar nyelv és irodalom érettségi vizsgákról. *Magyartanítás 2*: 17–18.
- HORVÁTH Zsuzsanna 2015: *Újraolvasva – a magyar nyelv és irodalom érettségi vizsga tanulságai = Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok*, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. 46–68.
http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf

Az irodalomtanítással kapcsolatos tételekhez továbbá szabadon használhatóak az alábbi szakirodalom vonatkozó fejezetei:

FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana 1–2.: Éthosz és praktikák*, Bp., Tea Kiadó, 2022.

3 félév – Tanári/pedagógus szakképzettség birtokában újabb (más szakos) tanári oklevelet adó tanárképzés

Szakmai záróvizsgatételek

1.A NYELVÉSZET

1. A magyar szóalakok hangtani és alaktani jellemzői

- Kenesei István 2006: Mi a szó? In: Kiefer Ferenc szerk. *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 80–88.
- Kiefer Ferenc 2006: Alaktan. In: Kiefer Ferenc szerk. *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 54–79.
- Siptár Péter 2006: Hangtan. In: Kiefer Ferenc szerk. *Magyar nyelv*. Budapest, Akadémiai Kiadó, 28–53.

2. A mondat megközelítései, nézetek az alany és az állítmány viszonyáról, a szinteződés és a tömbösödés az egyszerű és az összetett mondatban

- Deme László 1966: Szinteződés és tömbösödés az egyszerű mondatban, *Magyar Nyelvőr* 90, 275–287.
- Kugler Nóra 2000: A mondat tárgy, a mondat fogalma, In: Keszler Borbála (szerk.): *Magyar grammatika*, Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 369–372.
- Laczkó Krisztina 2001: Az alany és az állítmány viszonyáról: hozzárendelés vagy alárendelés?, *Magyar Nyelvőr* 2001/4, 407–418.;
<http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1254/125402.htm>

3. A magyar nyelv változásai az egyes nyelvi szinteken (konkrét nyelvi példákkal szemléltetve)

- É. Kiss Katalin – Gerstner Károly – Hegedűs Attila: Kis magyar nyelvtörténet. PPKE 2013.;
<http://mek.oszk.hu/15000/15090/15090.pdf> 18–69. és 127–137.

4. Magyar nyelvváltozatok

- Kiss Jenő: Nyelvjárások, regionális nyelvváltozatok. In: Kiefer Ferenc (főszerk.): *Magyar nyelv* (Akadémiai Kézikönyvek sorozat), Akadémiai Kiadó, Budapest, 2006, 517–548).
- Szilágyi N. Sándor: A magyar nyelv a Magyarországgal szomszédos országokban. In: Fedinec Csilla (szerk.): *Értékek, dimenziók a magyarságkutatásban*, Magyar Tudományos Akadémia Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest, 2008, 105–17.
http://mta.hu/data/dokumentumok/magyar_tudomanyosság_kulfoldon/Ertekek-dimenziok.pdf
- Sándor Klára: Nyelvek és nyelvváltozatok. In Sándor Klára: *Nyelv és társadalom*, Krónika Nova, Budapest, 2016, 43–64.

1.B IRODALOM

5. Nemzeti klasszikusok a középiskolában - újabb kutatások alapján (Kölcssey: *Himnusz*, Vörösmarty: *Csongor és Tünde*, Arany János: *Toldi*)

- DÁVIDHÁZI Péter, *A Himnusz paraklétozsi szerephagyománya*
http://mek.oszk.hu/06300/06383/pdf/keresztenyseg3_1resz.pdf (1219-1237. oldalak)
 - ZENTAI Mária, *Álmok hármasság útján*
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_542_04_A_magyar_irodalom_tortenetei_2/ch13.html#almok_harmassag_tij_n
 - SZILÁGYI Márton, *Bűnbeesés és megtisztulás*
https://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_542_04_A_magyar_irodalom_tortenetei_2/ch22.html#bunbeesés
- 6. Verbális és ikonikus narráció két kortárs magyar gyermekkönyvben**
- HANSÁGI Ágnes: *Kéjjobblábas balhátvéd és öltözködési nagyokos: A képek nyelve és a nyelvi képek az új meseregényben (Elekes Dóra: Dettikéről és más istenekről, Treszner Barbara rajzaival; Kollár Árpád, A Völgy, írta Tárkony, rajzok Nagy Norbert)* = „Kézifékes fordulást is tud” *Tanulmányok a legújabb magyar gyerekirodalomból*, szerk. HANSÁGI, HERMANN, MÉSZÁROS, SZEKERES, Balatonfüred 2018. 63–92.
- 7. A 19. századi nagyvárosiasodás és a modern irodalom összefüggései**
- HANÁK Péter: *A Kert és a Műhely*, Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1988, 17–63, 130–174.
 - GYÁNI Gábor: *Budapest, túl jón és rosszon (A nagyvárosi múlt mint tapasztalat)*, Napvilág Kiadó, Bp, 2008, 59-86.
 - SCHEIN Gábor: *Budapest territorizáltsága a Nyugat első évfolyamaiban*, In *Nyugat népe (Tanulmányok a Nyugatról és koráról)*, Petőfi Irodalmi Múzeum, Bp., 2009, 127–139.
- 8. A gyermek- és ifjúsági irodalom legfőbb mai tendenciái, helye, szerepe a középiskolai oktatásban**
- HERMANN Zoltán, *Vázlat a magyar gyerekirodalom történetéhez = Mesebeszéd. A gyerek- és ifjúsági irodalom kézikönyve*, szerkesztette Hansági Ágnes, Hermann Zoltán, Mészáros Márton, Szekeres Nikoletta, Budapest, FISZ, 2017
 - GÁSPÁR-SINGER Anna, *Címkék a borítón. Tabutémák a kortárs magyar gyerek- és ifjúsági könyvekben = Mesebeszéd. A gyerek- és ifjúsági irodalom kézikönyve*, szerkesztette HANSÁGI Ágnes, HERMANN Zoltán, MÉSZÁROS Márton, SZEKERES Nikoletta, Budapest, FISZ, 2017.

2.A ANYANYELVTANÍTÁS – módszertan

- 1. Az anyanyelvi nevelés és az anyanyelvtanítás célja, feladatai a köznevelés alaptanulmányainak (Nemzeti alaptanterv, kerettantervek) tükrében**
 - Nemzeti alaptanterv (Nat) 2020: 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet A Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról, Magyar Közlöny 2020/17, 293–314. old. (*magyar nyelv és irodalom műveltségterület*)
<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/megtekintes>
 - Kerettantervek magyar nyelv és irodalom tárgyból (5–8., 9–12.), 2020: Oktatási Hivatal
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat
 - Antalné Szabó Ágnes: Az anyanyelvi nevelés új stratégiái
www.c3.hu/~nyelvor/period/1274/127405.pdf

- 2. A grammatika tanítása (nyelvelméletek, tudományosság), a funkcionális grammatika szerepe az anyanyelvi nevelésben**
 - Kugler Nóra 2015: A grammatika tanítása – kognitív nyelvészeti alapokon Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 145–160. old.

- 3. A szövegtantól a hangtanig (a nyelvről szóló ismeretek és a nyelvhasználati tudás összekapcsolása az anyanyelvi nevelésben)**
 - Laczkó Krisztina 2010: Adalékok a szövegtan tanításához. <http://www.anyanyelvpedagogia.hu/cikkek.php?id=285>
 - Nemesi Attila László: Mit és hogyan tanítsunk pragmatikából a 9–12. évfolyamon? Szakpedagógiai körkép I. Anyanyelv- és irodalompedagógiai tanulmányok, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest. http://metodika.btk.elte.hu/file/TAMOP_BTK_BMK_2.pdf 129–144. old.

2.B IRODALOMTANÍTÁS – módszertan

- 1. A tanórai műelemzés lehetőségei. Szövegértési- és szövegelemzési gyakorlatok, lassú-olvasás, a mély-megértés esélyei a magyarórán**
 - CSERJÉS Katalin, *Gondolatok az irodalom tanításáról és a műelemzés lehetőségeiről a középiskolában*. Egyetemi jegyzet. JATEPress, 1998
 - ORBÁN Gyöngyi, *Háttérelmézések. Esszék a korszerű irodalomtanítás köréből*. KOMPRESS. Korunk Baráti Társaság, Kolozsvár, 2000

- 2. Intermedialitás a magyarórán. A társművészetek-, mindenekelőtt a képzőművészet segítő jelenléte a magyarórákon. Hozzon fel példahelyeket a középiskolás tananyagból!**
 - CSERJÉS Katalin, *Műelemzési kísérletek, gondolkodás-módszertani gyakorlatok az irodalom és a képzőművészet tárgyköréből*. Egyetemi jegyzet. JATEPress, Szeged, 2000
 - THOMKA Beáta, *Térnyelv és temporalitás*. In: *Beszél egy hang. Elbeszélők, poétikák*. Kijárat, Bp. 2001 Beke László, *Műalkotások elemzése. A gimnázium I-III. osztálya számára*. Tankönyvkiadó, Bp. 1992

3. A kötelező olvasmányok problematikája. „Olvasni tanulunk.” Vissza a szöveg öröméhez, az olvasás fontosságának felismeréséhez. Mit olvas-, és mit olvasson a diák?

- HALÁSZ László, *Az olvasás: nyomozás és felfedezés*. Gondolat Könyvkiadó, Bp. 1983
- NAGY Attila, *A gyerekek és a fiatalok olvasási szokásai*. In: Gereben Ferenc, Nagy Attila (szerk.): *Olvadás és társadalom: Olvasásszociológia, olvasáslélektan, olvasáspedagógia szöveggyűjtemény*. Országos Széchenyi Könyvtár, Budapest. 42-54.
- PETHŐNÉ NAGY Csilla, *Módszertani kézikönyv*, Korona, Bp., 2005

Az irodalomtanítással kapcsolatos tételéhez továbbá szabadon használhatóak az alábbi szakirodalom vonatkozó fejezetei: FENYŐ D. György, *Az irodalomtanítás módszertana 1–2.: Éthosz és praktikák*, Bp., Tea Kiadó, 2022.